

Гура С.О. Вивчення гендерних особливостей комунікативних якостей 200 курсантів НУЦЗУ

ВИВЧЕННЯ ГЕНДЕРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ КОМУНІКАТИВНИХ ЯКОСТЕЙ КУРСАНТІВ НУЦЗУ

Професійна діяльність працівників ДСНС вимагає з-поміж різних професійних умінь наявності в них і комунікативних умінь, що формуються під впливом навчально-виховного процесу у вищому відомчому навчальному закладі. Саме комунікативні вміння є запорукою якісного виконання своїх службових обов'язків під час різноманітних контактів із населенням [4].

Службова діяльність курсанта є основним складником у системі формування комунікативних умінь майбутнього працівника ДСНС. Виконання службових обов'язків закріплює навички взаємного спілкування між начальниками і підлеглими, старшими і молодшими, вимагає дотримуватися субординації. Кожен курсант, перебуваючи в різних видах нарядів, по черзі виконує ролі то начальника, то підлеглого, то старшого, то молодшого. У них формуються вміння здійснювати нормативно фіксовані форми службового спілкування, розпоряджатися підлеглими, організовувати спільну діяльність, здійснювати чіткі та лаконічні доповіді. Водночас стереотипність заходів, їх циклічна повторюваність, сувора регламентація наказами і законами життєдіяльності, жорсткий розпорядок дня, постійний часовий дефіцит спричиняють стан психологічної напруженості та емоційні стреси, які не завжди позитивно розв'язуються у сфері взаємного спілкування [4].

Вивчення проблем комунікативності займалися В.Я. Ляудіс, А.М. Матюшкіна, А.Я. Пономарьова, А.Б. Добрович, Б. Екман, Т.В. Бендас, В.М. Погольш, Е. П. Ильїн, Д. Батлер, Ш. Берн, М. Снайдер, В.Ф. Ряховський.

Дослідження проводилося на базі Національного університету цивільного захисту України в групах, до якої входили курсанти факультетів цивільного захисту, оперативно-рятувальних сил та пожежної безпеки. Загальна кількість учасників 56, вік респондентів від 18 до 23 років. У роботі було використано психодіагностичний метод та метод математично-статистичної обробки отриманих даних. Для досягнення поставленої мети нами були обрані наступні методики: статеворольовий опитувальник С. Бем, тест комунікативних умінь Міхельсона, методика діагностики комунікативної соціальної компетентності (КСК), тест оцінка рівня спілкування (В. Ф. Ряховського).

Нами було здійснено аналіз отриманих результатів за методикою С. Бем. Він вказав, що андрогенний гендер має 94% чоловіків та 92% жінок.

Фемінний – 4% жінок, маскулінний – 3% чоловіків. Це досить цікаві результати, маже всі опитані мають чітко виражену андрогену психологічну стать.

Для наочності результатів відповідей за методикою С. Бем, з діагностики психологічної статі та визначення ступню андрогінності, маскулінності та фемінності особистості курсантів НУЦЗУ, представимо у вигляді діаграм.

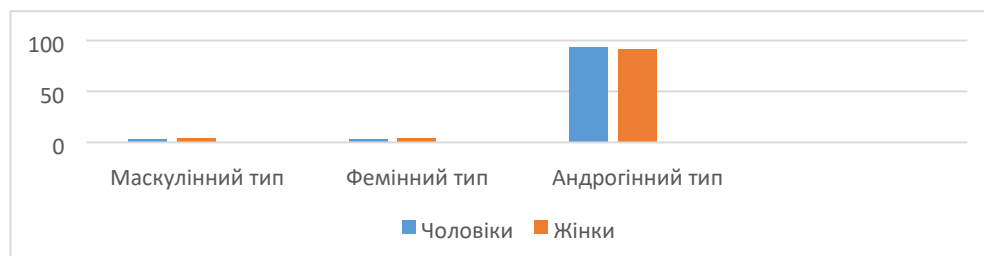


Рис. 1.1. Результати діагностики психологічної статі особистості курсантів НУЦЗУ.

Проаналізував результати відповідей курсантів НУЦЗУ можна побачити, що різниці за гендером немає. Для підтвердження отриманих результатів нами було обрано t – критерій Стьюдента для незалежних вибірок. Результати можна побачити наступній таблиці.

Табл
иця 1.1. Показники (в балах) за гендером в двох групах респондентів

Шкали	Середні показники	Стандартне відхилення	t-коефіцієнт Стьюдента	Рівень значущості
Перша група	0,01	0,46	1,07	p>0,1
Друга група	0,16	0,58		

Проведені розрахунки підтвердили, що різниці між двома групами респондентів немає. Тобто гендер респондентів обох груп однаковий.

Слід зазначити, що саме в процесі статевої соціалізації і засвоєнні індивідом статевої ролі формується індивідуальний статево-рольовий тип поведінки, який яскраво виражається в молодому віці.

Результати тесту комунікативних вмінь Міхельсона вказали нам на те, що більшість досліджуваних обирають компетентний спосіб спілкування. Для математичної обробки отриманих результатів було обрано критерій узгодженості Пірсона. Провівши розрахунки залежності між статтю та стилем спілкування не було знайдено ($p > 0,1$; $\chi^2 = 1,2$). Це свідчить, що чоловіки і жінки обирають стиль спілкування однаково.

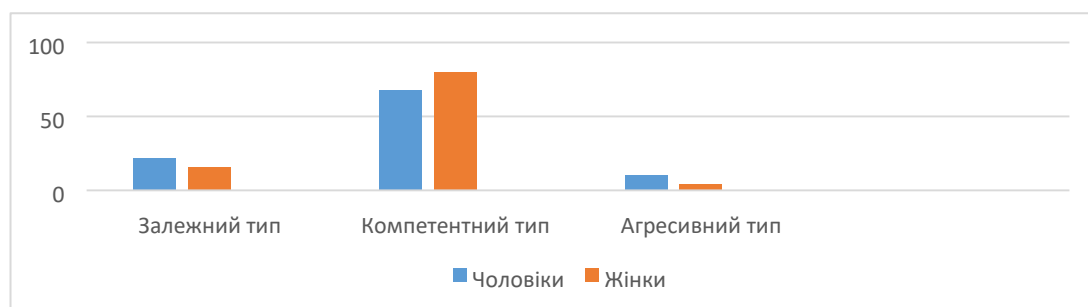


Рис. 1.2. Результати тесту Міхельсона, переважання стилів комунікативних вмінь у курсантів НУЦЗУ.

Спробуємо пояснити одержані результати обох методик. Перший висновок, за результатом методики С. Бем, більшість (90%) респондентів мають андрогенну психологічну стать. Курсанти які мають переважно андрогенну психологічну стать, їм притаманні такі особистісні риси надійність, серйозність, адекватна самооцінка, тактовність.

Ці рівні відповідають досить високому рівню спілкування із незначними негативними характеристиками. Для інтеграції та обробки результатів двох груп респондентів було обрано t – критерій Стьюдента для незалежних вибірок. Математичний критерій вказав нам на те, що різниці між групами респондентів немає ($t=1,1$; $p>0,1$). Тобто і хлопці і дівчата однаково комунікативні.

Результати математичної обробки за методикою «Тест оцінка рівня спілкування (В. Ф. Ряховського)» можна побачити в наступній таблиці.

Таблиця 1.2. Показники (в балах) за рівнем комунікабельності в двох групах респондентів

Шкали	Середні показники	Стандартне відхилення	t -коефіцієнт Стьюдента	Рівень значущості
Перша група	17	3,4	1,1	$p>0,1$
Друга група	16	3,5		

Середній показник першої групи респондентів 17 – це відповідає нормальному рівню комунікабельності. Таки люди розсудливо підходять до процесу спілкування. Однаково добре вміють слухати і розповідати. З повагою відносяться до співрозмовника, терплячі, допитливі. Охоче ідуть на новий контакт. Не відрізняються надмірною імпульсивністю, але з рішучістю відстоюють свою точку зору.

Середні показники респондентів за цими шкалами та математичну обробку можна побачити у наступній таблиці.

Таблиця 1.3. Середні показники за методикою КСК (в балах)

Шкали	Перша група	Друга група	t-коефіцієнт Стьюдента	Рівень значущості
Інтелект	13	15	1	p>0,1
Товариськість	12	14	1,05	p>0,1
Веселість (безтурботність)	10	12	1,01	p>0,1
Чутливість	8	12	1,2	p>0,1
Асоціальність	10	8	1,1	p>0,1
Незалежність	12	13	1	p>0,1
Самоконтроль	15	12	1,07	p>0,1
Емоційна стійкість	14	11	1,02	p>0,1

Отже, навіть за середніми показниками методики «Діагностика комунікативної соціальної компетентності (КСК)» можна побачити, що групи респондентів не відрізняються. Рівень комунікативної соціальної компетентності однаковий як для чоловіків так і для жінок.

Ці показники ще раз підтверджують, що андрогінні люди більш гнучкі й легше адаптуються до оточуючого середовища. Андрогінні люди можуть бути незалежними і сильними та водночас м'якими і добрими, в залежності від ситуації. Тому і комунікативна компетентність знаходиться на досить високому рівні.

Проаналізувавши результати відповідей курсантів НУЦЗУ можна побачити, що різниці за гендером немає. Проведені розрахунки також підтвердили, що різниці між двома групами респондентів немає. Тобто гендер респондентів обох груп однаковий. Більшість респондентів має андрогенний тип. Комунікативна компетентність респондентів знаходиться на однаково високому рівні як для респондентів першої групи так і для респондентів другої групи.

На нашу думку комунікативна діяльність працівників ДСНС – це складна, багатопланова діяльність щодо встановлення та розвитку контактів із представниками різних вікових, професійних, культурних, етнічних груп, а також з особами, психічний стан яких непередбачуваний (потерпілі, свідки ЧС), що відбувається за несприятливих умов та обставин, породжена виконанням службового обов'язку містить обмін інформацією, вироблення єдиної стратегії взаємодії, сприйняття та розуміння іншої людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Батлер Д. Гендерное беспокойство. Антология гендерных исследований / Д. Батлер. – Минск: «ПроPILEI», 2000. – 384 с.
2. Вердербер К. Общение / К. Вербер, Р. Вердербер. – СПб.: Прайм-Еврознак, 2003. – 320 с.

3. Ильин Е. П. Пол и гендер / Е. П. Ильин. – СПб.: Питер, 2009. – 183 с.
4. Основи психологічного забезпечення діяльності МНС: Підручник / за заг. ред. В.П. Садкового. – Х.: УЦЗУ, 2009. – 244 с.